

Kurs i matrikkelføring

Saksgang
matrikkelenhet -
Tidsfrister og gebyr

Kartverket

Innholdsfortegnelse

Tidsfrister	2
Innledning	3
Tidsfrister og varsling i oppmålingsaker	3
Start- og sluttidspunkt for beregning av tidsfrist	4
Tidsfristenes lengde	5
Forhold som kan stanse beregning av frister	5
Konsekvenser av at kommunen ikke overholder fristene	7
Gebyr	7
Gebyr for arbeid etter matrikkelloven	7
Prinsipper som gjelder ved fastsettelse av gebyrsatser	11
Kalkulering av gebyrsatser etter selvkostprinsippet	12

Tidsfrister

Innledning

I matrikkelloven er det innført frister for behandling og føring av saker. Dette gjelder både for saker som krever oppmålingsforretning og saker som ikke krever oppmålingsforretning.

Med gjeldende matrikkellov må den som vil ha gjennomført en oppmålingsforretning henvende seg til den kommunen som eiendommen ligger i. Det er satt tidsfrister for kommunen slik at det skal være mulig for en rekvirent av en oppmålingsforretning å forstå hvor lang tid det vil ta før det foreligger et resultat, og saken er avsluttet.

Fristen for å klage på saksbehandlingen løper fra det tidspunktet en sak er ført i matrikkelen og resultatet er gjort kjent for partene. Resultatet forkynnes ved at kommunen sender ut underretning til partene om at saker er ført i matrikkelen, det informeres også om klageadgang.

Matrikkelen er et av landets tre basisregistre sammen med folkeregisteret og enhetsregisteret. De som benytter informasjon fra matrikkelen skal kunne forutsette at denne er oppdatert, følgelig er det viktig at saker føres innen fastsatt frist.

Tidsfrister og varslings i oppmålingssaker

Den generelle reglen om føring av saker uten unødig opphold er gitt i matrikkelloven § 22 første ledd:

«Kommunen skal behandle krav om matrikkelføring utan unødig opphald. Krav om matrikkelføring som ikkje tilfredsstillar vilkåra etter denne lova, skal avvissast. Avvisinga skal vere skriftleg og grunngitt. Dersom kravet har mindre manglar, kan kommunen likevel utføre matrikkelføring. Kommunen skal setje ein frist for å rette mangelen.»

Gjennomføring av saker som krever oppmålingsforretning betinger også at resultatet skal føres i matrikkelen, jf. matrikkelloven § 35 første ledd:

«Rekvisisjon av oppmålingsforretning skal setjast fram overfor den kommunen som skal matrikkelføre forretninga. Kommunen skal gjennomføre og matrikkelføre forretninga utan unødig opphald. Kommunen og rekvirenten kan avtale lengre frist etter reglar fastsatt av departementet i forskrift»

Lovens krav er at kommunen skal gjennomføre og matrikkelføre resultatet av oppmålingsforretningen uten unødig opphold. Generell frist er 16 uker, men kommunen og rekvirenten kan avtale lengre frist- maksimalt inntil 2 år for utsatt oppmålingsforretning, jf. matrikkelloven § 35 og matrikkelforskriften § 18.

Før ny matrikkelenhet blir opprettet skal det som hovedregel alltid være gjennomført oppmålingsforretning. Skal oppmålingsforretningen gjennomføres i

etterkant, må det i henhold til matrikkelforskriften § 25 foreligge «særlige grunner» til dette. Et eksempel på når det kan være aktuelt med matrikulering uten fullført oppmålingsforretning, er når det er formålstjenlig at grensene blir nøyaktig fastsatt først etter at området er ferdig opparbeidet med vegger og annen infrastruktur. Dersom det foreligger særlige grunner til å utsette oppmålingsforretningen, skal kommunen vurdere den konkrete grunnen og sette en frist med dato for når oppmålingsforretningen skal være fullført. Til og med 31.12.2015 kunne fullføring av oppmålingsforretning /måling og grensemerking utsettes inntil to år. Med forskriftsendring av 1.Januar 2016 ble den maksimale fristen for utsatt oppmåling, med unntak av grensemerking, satt til to år. Fristen begynner å løpe fra tinglysningstidspunktet for da matrikkelenheten ble opprettet, eller matrikuleringstidspunktet for saker som ikke krever tinglysning. Innen fristens utløp skal oppmålingsforretningen være fullført, noe som innebærer møte med partene i marka og innmåling av samtlige grensepunkter. Resultatet av forretningen skal føres i matrikkelen. Grensemerkingen inngår ikke i denne to-årsfristen, da dette kan utsettes ytterligere tre år. Dette er nytt ved den tidligere omtalte forskriftsendringen. Det understrekes igjen at det alltid forutsettes at det foreligger særlige grunner for slik utsetting, og kommunen må vurdere den konkrete saken og bestemme hvor lenge utsettelsen kan vare. Saken kan ikke utsettes lenger enn det etter forholdene tilsier at det er grunnlag for med utgangspunkt i gjennomføringen av eiendomstiltaket ([H-18/15](#)). Kort oppsummert kan en oppmålingsforretning (og grensemerking), med gitte forutsetninger, samlet utsettes med fem år, jf. matrikkelforskriften § 25.

En forutsetning dersom en forlenget utsetting innebærer en totaltid på mer enn to år, er at kommunen må påse at møtet med partene og innmålingen er gjennomført innen to år fra matrikkelenheten ble opprettet. En permanent merking skal skje på grunnlag av koordinatene fremskaffet ved innmålingen. Det samme gjelder for klarlegging av koordinatbestemte grenser, jf. matrikkelforskriften § 36 andre ledd.

Oversitter kommunen fristen som er avtalt skal oppmålingen og matrikkelføringens gebyr avkortes med en tredjedel, jf. matrikkelforskriften § 18 fjerde ledd.

Start- og sluttidspunkt for beregning av tidsfrist

Fristen kommunen har på gjennomføring av saken starter å løpe fra det tidspunktet kommunen har mottatt et fullstendig krav eller rekvisisjon, jf. matrikkelforskriften § 18 andre ledd. I de tilfellene der det gjelder en sak som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven, vil ikke tidsfristen starte før klageadgangen på vedtaket etter plan- og bygningsloven har utløpt. I de tilfeller rekvisienten setter fram søknad etter plan- og bygningsloven og rekvisisjon samtidig eller på samme skjema, bør rekvisienten gjøres kjent med at fristen etter matrikkelloven begynner å løpe umiddelbart etter vedtak etter plan- og bygningsloven er mottatt.

Fullføring av saken eller sluttidspunktet er den dagen kommunen postlegger matrikkelbrev eller annen underretning til partene om utfallet av saken.

Tidsfristenes lengde

Matrikkelforskriften har ulike tidsfrister for matrikkelføring avhengig av hva saken gjelder og om det skal være oppmålingsforretning. I synkende rekkefølge er det følgende tidsfrister:

1. 16 uker for alle saker som krever oppmålingsforretning, jf. matrikkelforskriften § 18 første ledd.
2. 6 uker for saker som gjelder matrikkelenheter der det ikke kreves oppmålingsforretning, herunder for krav om retting, endring av opplysninger i matrikkelen, sak for jordskifteretten og andre rettsinstanser, samlet fast eiendom, avtale om eksisterende grense, sammenslåing eller tilføyning av opplysninger i matrikkelen, jf. matrikkelforskriften § 19 første ledd.

Fristen regnes fra kravet er mottatt til matrikkelbrevet er utstedt eller annen underretning om føring er gitt og kan forlenges av samme grunner som for saker med oppmålingsforretning, med unntak av forskrift om vintertid.

3. Innen to uker for anmerking av erverv til offentlig veg eller jernbane og fremsatt krav om jordskifte, jf. matrikkelforskriften § 19 andre ledd.
4. 5 dager for saker som gjelder bygninger eller konstruksjoner etter at vedtak er gitt etter plan- og bygningsloven, jf. merknad til matrikkelforskriften § 60.
5. Hva angår frister for adresser følger det av matrikkelloven § 25 andre ledd at «offisiell adresse med tilhørende opplysninger skal først i matrikkelen straks adressa er tildelt. Tilsvarande gjeld ved endring av offisiell adresse eller tilhørende opplysninger.» Fristen for tildeling av adresser utdypes videre i matrikkelforskriften § 50 andre ledd. Til forskriftsendringen som ble gjort gjeldende 1. januar 2016 presiseres det at en adresse er tildelt når den er ført i matrikkelen.

Forhold som kan stanse beregning av frister

Hva som kan medføre at tidsfristen stanser opp, er gitt i matrikkelforskriften § 18. Her er forskriften så detaljert at det vil bare bli knyttet noen kommentarer til enkelte punkter i bestemmelsen. Matrikkelforskriften § 18 er slik:

(1) Når rekvisisjon for oppmålingsforretning er mottatt og det ikke er avtalt noe

annet med rekvirenten, skal kommunen gjennomføre oppmålingsforretningen og fullføre matrikkelføringen innen 16 uker.

(2) Når det er nødvendig med tillatelse etter plan- og bygningsloven eller seksjoneringsvedtak for å få saken matrikkelført, løper ikke fristen før tillatelsen eller vedtaket foreligger. Fristen forlenges for den tiden som går med til tinglysning og supplering av opplysninger fra rekvirenten. Fristene løper ikke når føringen blir påklaget eller når føringen er avhengig av avgjørelse i klagesak. Dersom kommunen har sendt krav om forskuddspliktig gebyr, løper ikke fristen så lenge dette ikke er betalt.

(3) Fristen forlenges for den tiden som går med til utsettelse med hjemmel i § 39 andre ledd. Kommunen kan dessuten forlenge fristen med ytterligere fire uker dersom dette er nødvendig for å få parter til å møte til oppmålingsforretningen. Kommunestyret selv kan i forskrift vedta at fristen ikke løper i en bestemt tid om vinteren.

(4) Dersom kommunen oversitter fristen, skal gebyret for oppmålingsforretningen og matrikkelføringen avkortes med en tredjedel. Dersom kommunen oversitter fristen med ytterligere to måneder, skal gebyret avkortes med ytterligere en tredjedel.

Avtale om lengre frist i første ledd er en avtale om utsatt oppmålingsforretning etter initiativ fra rekvirenten og med samtykke fra kommunen.

I henhold til matrikkelforskriften § 18 andre ledd kan fristen forlenges for den tiden som går med til tinglysning, supplering av opplysninger fra rekvirenten mv. Et eksempel på når fristen forlenges er når forskuddspliktig gebyr ikke er betalt. Det fremgår av [rundskriv H-18/15](#) kapittel 8, at fristen ikke kan utsettes av kommunen ved å la være å utstede krav om innbetaling av gebyr.

Det er avklart med Miljøverndepartementet at det med formuleringen "tillatelsen eller vedtaket foreligger" menes at også klagefristen har utløpt. Mangler med en rekvisisjon som er nødvendig for å kunne gjennomføre saken på en betryggende måte kan føre til at fristberegningen skal stanses i den tiden rekvirenten bruker på fremskaffe nødvendige opplysninger. Tilsvarende vil gjelde i forhold til dokumenter eller fullmakter som er nødvendige for å kunne få tinglyst saken.

Henvisningen til matrikkelforskriften § 39 gjelder de tilfellene der det er usikkerhet eller tvist om eksisterende grense. Partene kan i slike tilfeller få en frist på inntil fire uker med å komme til enighet, legge fram nye opplysninger med mer. For nye grenser vil som regel landmåler måtte forholde seg til tillatelsen og kreve at partene må fremsette en ny søknad.

Kommunen kan gi lokal forskrift som fastsetter at tidsfristen ikke løper i en del av året der snø, tele eller lysforhold gjør det vanskelig å gjennomføre oppmålingsforretninger. Forskriften kan angi ulike soner innenfor kommunen for å fange opp variasjoner i tidsrom med snødekke.

Konsekvenser av at kommunen ikke overholder fristene

I saker der det kan kreves gebyr, vil en overskridelse av fristen medføre at gebyret kan bli avkortet. For saker med oppmålingsforretning skjer dette i to trinn:

- Oversittes fristen, avkortes gebyret med en tredjedel
- Ved ytterligere to måneders overskridelse avkortes gebyret med to tredjedeler.

I saker uten oppmålingsforretning er det ett trinn der overskridelse av fristen medfører avkorting av gebyret med en tredjedel, jf. matrikkelforskriften § 19 fjerde ledd. Avkortningen gjelder ikke gebyr for utstedt matrikkelbrev, jf. matrikkelforskriften § 16 femte ledd.

Når kommunen ser de har overskredet fristen, skal de uoppfordret tilbakebetale det som gebyret er avkortet med til den som har innbetalt det.

I en del saker kan det ikke kreves gebyr. En overskridelse av fristen vil da ikke få noen økonomisk virkning for kommunen. Det vil likevel være slik at det kan bli påpekt overfor kommunen i andre sammenhenger, eksempelvis ved tilsyn eller med annen kontroll og statistikk over føring i matrikkelen.

Som følge av at det er en rekke forhold som kan føre til at fristberegningen stanser opp, må kommunen holde orden på når frister løper. I tilfeller der rekvirenten stiller spørsmål om frister er overholdt og gebyr skal avkortes, vil det være viktig for kommunen å kunne vise til at fristen ikke har løpt i gitte tidsrom.

Ved avslutning av saken må kommunen kunne dokumentere start- og sluttdato og eventuelle hendelser som fører til endret frist.

Gebyr

Gebyr for arbeid etter matrikkelloven

Gebyrregulativet fastsettes ved vedtak i kommunestyret, jf. matrikkelforskriften § 16. Myndigheten til å treffe vedtak kan ikke delegeres.

I sum kan ikke gebyrinntektene overstige de kostnadene kommunen har med arbeid etter matrikkelloven. Det fremgår av [rundskriv H-18/15](#) at overskuddet i tilfeller der inntektene overstiger kostnadene, må føres tilbake til saksområdene. Gebyrene kan nedjusteres påfølgende år dersom gebyrinntektene et år blir høyere enn kostnadene.

Tjenestene skal prises etter selvkostprinsippet, og regulativet bør gjenspeile kostnadene i den enkelte sak.

Selv om kommunen til en viss grad kan la noen sakstyper subsidiere andre sakstyper, bør gebyrregulativet gjenspeile den enkelte saks kostnader. Regulativet bør differensiere mellom enkle sakstyper og de mere kompliserte sakstypene, henholdsvis:

- En kontorforretning der eksisterende grense klarlegges ut ifra koordinater fra tidligere oppmålingsforretning eller tilsvarende forretning, vil være kostnadsbesparende for kommunen.
- En ordinær forretning med bla. klarlegging av rettigheter og eksisterende grenser vil være krevende for kommunen.

De «enkle forretningene» bør ha et lavere gebyr enn andre mer krevende forretninger, noe som bør gjenspeiles i gebyrregulativet i kommunen.

Kommunen må utforme gebyrregulativet slik at gebyret i en konkret sak ikke overstiger sakens faktiske (faste og variable) kostnader. Kommunens frihet til å utforme et hensiktsmessig gebyrregulativ og krysssubsidiere mellom enkeltsaker og sakstyper er likevel relativt stor. Et gebyr kan ifølge departementet ikke regnes som ugyldig før det foreligger en vesentlig beløpsdifferanse i forhold til de faktiske kostnadene. Normalt vil det ikke være nødvendig for kommunen å foreta individuelle etterberegninger etter avslutningen av en sak. Det vil være tilstrekkelig at kommunen med noen mellomrom kontrollerer mer generelt om regulativet fungerer etter intensjonene. Kommunen bør likevel mer konkret kunne dokumentere arbeidsomfanget, spesielt i større saker.

Geoforum har laget en gebyrmaal for forvaltningsoppgaver etter matrikkeloven: <http://wpstatic.idium.no/www.geoforum.no/2016/08/Gebyrmaal-matrikkelen-arbeidsgruppens-forslag.pdf>

Det må nevnes at malen ikke er oppdatert i tråd med de siste lov- og forskriftsendringene.

Gebyr for arbeid etter matrikkeloven skal betales etter regler og satser som gjelder den dagen saken blir fremmet for kommunen.

Kommunen kan i tillegg kreve dekket nødvendige tinglysingsgebyr og eventuell dokumentavgift.

Kommunen skal ikke kreve gebyr etter matrikkeloven for:

- Sammenslåing av eksisterende matrikkelenheter
- Fastsetting av samlet fast eiendom
- Fastsetting av adresse
- Førning av opplysninger i matrikkelen i andre saker uten oppmålingsforretning med unntak av saker etter matrikkeloven § 19 (avtale om eksisterende grense)
- Oppretting eller endring av eierseksjon, jf. eierseksjonsloven § 7 femte ledd, med unntak av gebyr for oppmålingsforretning ved klarlegging av uteareal til eierseksjon

I henhold til matrikkelforskriften § 16 fjerde ledd kan kommunen i alle saker ta et særskilt gebyr per utstedt matrikkelbrev som ikke må overstige 175 kroner for matrikkelbrev under 10 sider. For større matrikkelbrev kan kommunen ta et gebyr på kroner 350.

I gebyrregulativet kan kommunen vedta at gebyret skal innbetales på forskudd. Det fremgår av merknad til matrikkelforskriften § 16 at kommunen selv avgjør om gebyret skal betales forskuddsvis eller etterskuddsvis. Dette må innarbeides i kommunens gebyrregulativ. Hvis kommunen har vedtatt forskuddsbetaling, skal kommunen tilbakebetale avkortet gebyr så snart fristene er iversatt, jf. matrikkelforskriften § 16 femte ledd.

Kommunen er ansvarlig overfor tinglysningsmyndigheten for at eventuelle tinglysningsgebyr blir betalt. Det samme gjelder eventuell dokumentavgift ved arealoverføring.

I saker der oppmålingsforretning inngår, skal gebyret fastsettes som et samlet gebyr for hele saken med matrikkelføring.

Kommunen kan kreve gebyr for gjennomført arbeid selv om saken blir trukket før den er fullført, eller til slutt må avvises, f.eks for påbegynt oppmålingsforretning som ikke lar seg matrikkelføre pga. endrede hjemmelsforhold, jf. [merknad til matrikkelforskriften § 16](#). Dette må i så fall fremgå av gebyrregulativet.

Dersom saken ikke lar seg fullføre eller må gjøres om pga. feil fra kommunens side, bør kommunen ikke kreve gebyr. Kommunen vil i slike saker tvert om kunne bli erstatningsansvarlig.

Kommunen må avklare fordeling av kostnader som hører inn under matrikkelloven og nærliggende forvaltningsområder. Det gjelder særlig i forhold til byggesaksbehandlingen. Dersom kommunen f.eks. har organisert seg slik at føring av bygningsopplysninger er en integrert del av byggesaksbehandlingen, vil det være mest hensiktsmessig å la disse kostnadene inngå i grunnlaget for beregningen av byggesaksgebyrene i stedet for matrikkelgebyrene. Avgrensingen mot arbeider etter eierseksjonsloven er omtalt under til tredje ledd. Det vises ellers til «Nye retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester», [publikasjon H-3/14](#) fra kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Departementet viser ellers til omtale i [Ot.prp. nr. 57 \(2006-2007\)](#) s. 11:

«Høgsterett tok 26. oktober 2004 stilling til kva som kan reknast som ugyldig oppmålingsgebyr etter delingslova, jf. Rt-2004 s. 1603. Saka gjaldt eit stort utbyggingsareal på ca. 356 dekar. Kommunen hadde brukt ca. 200 timer på arbeidet. Basert på ei timesats på kr. 940 ville dette gitt eit gebyr på i underkant av kr. 200.000. Kommunen berekna i staden eit gebyr basert på storleiken av arealet, og kom til ca. 1,1 mill. kr.

Eit fleirtal på tre dommarar meinte at eit slikt gebyr var ugyldig. Fleirtalet aksepterte at kommunen baserte gebyrberekninga på arealet, men meinte at kommunen i så fall måtte bruke satsar som tok større omsyn til dei gjennomsnittlege kostnadane slik at gebyret kom nærare dei faktiske kostnadane òg for så store areal. Mindretalet på to dommarar viste til at dei samla kostnadane til kommunen med kart- og delingsforretningane oversteig dei samla gebyrinntektene. Mindretalet meinte at delingslova gir kommunen stor fridom til å basere gebyrregulativet på ulike berekningsmåtar så lenge dei samla gebyrinntektene ikkje overstig dei samla kostnadane, og at gebyret i den konkrete saka derfor ikkje kunne dømmast for ugyldig.

Departementet foreslår å vidareføre dei rammene som fleirtalet i Høgsterett her kom fram til, òg etter lov om eigedomsregistrering. Kommunane skal, innafor desse rammene, likevel ha stor fridom til korleis dei vil byggje opp eigne gebyrregulativ. Det må såleis liggje føre ein vesentleg beløpsdifferanse i forhold til dei faktiske kostnadane før eit gebyr skal reknast som ugyldig. Departementet oppfordrar Kommunanes sentralforbund til å vidareføre arbeidet med rettleiande gebyrnormalar. Det vil i så fall vere naturleg at kommunane i regelen følgjer denne rettleiinga.»

Matrikkelforskriften § 16 første ledd første punktum presiserer at gebyr betales på grunnlag av det gebyrregulativet som gjaldt da saken ble fremmet overfor kommunen. I de fleste saker vil dette tilsvare rekvisisjonstidspunktet. Dersom saken ikke er klargjort når saken fremmes første gang, f.eks. ved at det mangler tillatelse eller dokumentasjon, regnes saken ikke som framsatt før slike forutsetninger for å kunne gjennomføre saken foreligger.

Matrikkelforskriften § 16 andre ledd tar for seg saker det ikke skal kreves gebyr for. Kommunen kan likevel betrakte slike saker som støttefunksjon til øvrig matrikkelarbeid, og la kostnadene inngå i kostnadsgrunnlaget for det samlede gebyrnivået på matrikelområdet.

I henhold til matrikkelforskriften § 16 andre ledd bokstav d skal ikke kommunen kreve gebyr for «føring av opplysninger i matrikkelen i andre saker uten oppmålingsforretning med unntak av saker etter matrikkelova § 19». Det skal f.eks ikke kreves særskilt gebyr for føring av framsatt krav om sak for jordskifteretten, jf. matrikkelforskriften § 46, føring av sak utført av jordskifteretten, jf. matrikkelforskriften § 47, eller føring av avtale eller vedtak om erverv av grunn til offentlig veg eller jernbane, jf. matrikkelforskriften § 48. Kommuner som ønsker det kan ta særskilt gebyr for føring av referanse til avtale om eksisterende grense, jf. matrikkeloven § 19.

Det fremgår av matrikkelforskriften § 16 tredje ledd at gebyr for oppretting og endring av eksisterende eierseksjon (seksjonering og reseksjonering) følger reglene i eierseksjonsloven, jf. eierseksjonsloven § 7 femte ledd. Kostnadene forbundet med

matrikkelføring i slike saker inngår således i kostnadsgrunnlaget for gebyret etter eierseksjonsloven. Slike kostnader må derfor holdes utenfor kostnadsgrunnlaget for beregning av gebyrer etter matrikkellova, med unntak av kostnader forbundet med arbeid etter andre punktum som regnes som arbeid etter matrikkellova og inngår i gebyrer beregnet etter bestemmelsen her.

Det vil være aktuelt å regulere maksimalsatsen for matrikelbrev i takt med kostnadsutviklingen.

Prinsipper som gjelder ved fastsettelse av gebyrsatser

Kommunen kan maksimalt ha gebyrsatser som gir full kostnadsdekning. På grunn av årlige variasjoner i sakstilgangen og kostnadsvariasjoner mellom enkeltsakene, vil en kommune som krever full kostnadsdekning enkelte år kunne få et "overskudd", og andre år et "underskudd" i regnskapet for saksområdet. Dette betyr likevel ikke at gebyrsatsene er i strid med lovens begrensninger. Dersom kommunen krever full kostnadsdekning, må den sørge for gebyrsatser som gir balanse over noen år (3-5 år).

Medfører utviklingen økte kvalitetskrav til tjenestene, som igjen medfører økte kostnader eller økt kommunalt kostnadsnivå, kan kommunen øke gebyrsatsene. Motsatt skal forhold som senker kostnadsnivået, medføre reduserte gebyrsatser tilsvarende kostnadsreduksjonene der kommunen har et gebyrnivå som gir full kostnadsdekning.

Arbeidene som er myndighetsoppgaver i forhold til enkeltpersoner (fysiske og juridiske) er offentlige infrastrukturtenester. I den grad det skal betales for slike tjenester, skal alle som mottar samme type vare eller tjeneste innenfor aktuelt geografisk leveringsområde betale likt. Vederlaget fastsettes således ikke individuelt ut fra hva som er de konkrete kostnadene for den enkelte tjeneste. Ved full kostnadsdekning innebærer prinsippet at noen betaler varierende "overpris", mens andre blir tilsvarende "subsidierte". Dette må det tas hensyn til.

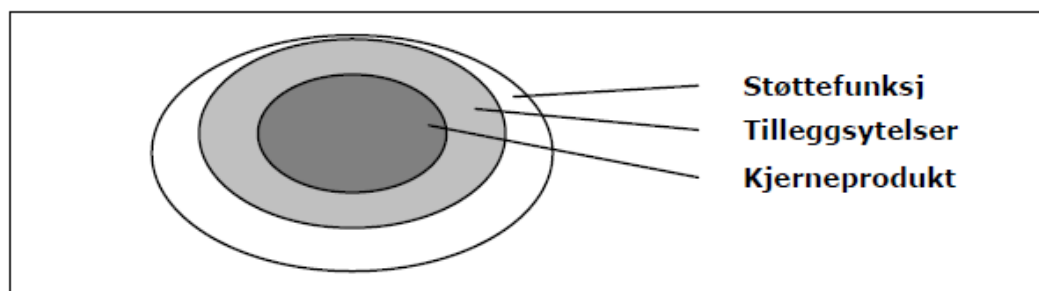
En del sakstyper forekommer så sjelden at det ikke er mulig å framskaffe brukbare data for å kalkulere gjennomsnittskostnader for typen. Dertil varierer kostnadene så vidt mye fra sak til sak at det mest "rettferdig" er gebyrer fastsatt etter hvor mange timeverk kommunen har brukt på saken. Når kommunen beregner gebyr etter medgått tid eller på annen måte oppgir en timesats for arbeid etter matrikkelloven, bør kommunen operere med en timesats som også dekker faste og indirekte kostnader tilsvarende den selvkostdekningen kommunen ellers legger til grunn for arbeid etter matrikkelloven.

Kalkulering av gebyrsatser etter selvkostprinsippet

Hvilke direkte og indirekte kostnader som skal tas med ved beregningen av selvkost og hvordan beregningen skal utføres, er beskrevet i retningslinje for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester ([H-3/14](#)).

I veilederen er brukt følgende definisjon for selvkost:

«Selvkost er den totale kostnadsøkningen en kommune eller et selskap har ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste».

Kjerneproduktet er de tjenestene som omfattes av lovenes gebyrhjemler. Direkte kostnader knyttet til kjerneproduktet er arbeid, varer og tjenester som brukeren er pålagt å betale for.

I kjerneproduktet inngår også de lov- og forskriftspålagte tjenestene for saksområdet som ligger utenfor det som bruker normalt oppfatter som tjenester for seg. Eksempler på dette er oppdatering av registre og kartverk som følge av aktuelle tjenester, tilhørende arkivhold, kommunens generelle tilsyns- og stikkprøvekontroll etter plan- og bygningsloven, generelt informasjonsarbeid og adressearbeidet etter delingsloven, m.v. (Den delen av adressearbeidet som utføres etter lov om stadnamn, er ikke gebyrhjemlet, og kan således ikke medtas i kjerneproduktet.)

Tilleggsytelser er tjenester fra andre deler av kommuneorganisasjon for at tjenesten skal kunne framstå som et pålitelig hele og være levert i ordnede former. Eksempler på tilleggsytelser er operativ ledelse, kontorstøtte, fakturering, opplæring, organisasjonsutvikling, informasjon m.v.

Støttefunksjoner omfatter aktiviteter som er pålagt eller på annen måte vil være nødvendig for kommunen som helhet, men som står i et forhold til det enkelte saksområdet som gjør at de vanskelig kan avgrenses kalkylemessig. Eksempel er kommunens personalkontor, personalhelsetjenesten, øverste administrative og politiske ledelse.

I veilederen til kommunal- og moderniseringsdepartementet klargjøres nærmere hvilke kostnader som er henførbare og hvilke som ikke kan tas med i selvkostberegningene. Veilederen gir også anvisning på beregning av kostnadselementene tilleggsytelser og støttefunksjoner, og fordelingen av disse på flere aktuelle saksområder. Endelig gis det også anvisning på hvordan kapitalkostnadene skal beregnes og fordeles. For mer utførlig informasjon vises til veilederen.

De kommunale regnskapssystemene er ikke slik innrettet at en av disse kan se eller eksakt kalkulere hva årskostnadene for de enkelte gebyrområdene er. Ut fra departementets retningslinjer for beregning av selvkost, vil en kunne få rimelig brukbare tall for de totale kostnadene.

For en kommune som praktiserer full kostnadsdekning, bør det ved fastsetting av gebyrene for de ulike enhetene tas utgangspunkt i selvkost for det enkelte hovedområde. Deretter fastsettes skjønnsmessig satsene for den enkelte gebyrenhet, satser som ut fra erfaringstall og prognoser vil gi full dekning av kommunens kostnader. Ved utøvelse av dette skjønnnet skal en ta hensyn til at regulativet skal ha positiv effekt for å nå målsettingen med matrikkelloven og for kommunens myndighetsutøvelse. Skjønnnet skal også ha et brukerrelatert rettferdighetsaspekt (positivt kost/nytteforhold).